

RELAȚIILE INDO-CHINEZE ÎN CONTEXTUL REORIENTĂRII SUA CĂTRE ASIA-PACIFIC¹

Iulia Monica OEHLER-ȘINCAI²

Rezumat

Prezenta lucrare evidențiază principalele etape și trăsături ale relațiilor dintre China și India în ultimele decenii. În articol analizăm „ascensiunea pașnică a Chinei 2.0”, care vizează „un nou tip de relații între marile puteri”, de pe poziții de egalitate și strategia actuală de politică externă a Indiei, „Act East”, care se asociază cu „vecinătatea pe primul loc” și țintește în principal extinderea sferei de influență a Indiei. În contextul mai larg al reconfigurării forțelor și alianțelor în zona indo-pacifcă, examinăm noua strategie a SUA pentru Asia-Pacific și implicațiile sale asupra relațiilor dintre China și India. Analiza conexiunilor pe cele trei laturi ale triunghiului SUA-China-India relevă că: (1) India este un susținător precaut al reorientării SUA către Asia-Pacific. (2) India nu acceptă rolul de putere economică de rangul al doilea în Asia-Pacific, ceea ce determină noi tensiuni în relație cu R. P. Chineză. (3) Ofertele primite de India din partea SUA, de a coopera în domenii diverse (militar, apărare, schimb de tehnologie) sunt considerate ca fiind echivalente cu o contracarare a influenței Chinei în Asia-Pacific. Pe baza acestor evidențe, conchidem că, deși economiile Chinei și Indiei sunt complementare, iar potențialul de cooperare este semnificativ, tensiunile asociate reconfigurării raportului de forțe în plan regional și, implicit, mondial, se răsfrâng negativ asupra relațiilor indo-chineze.

Cuvinte cheie: China, India, SUA, Asia-Pacific, geostrategie, strategii de politică externă, rivalitate, cooperare

Clasificare JEL: F30, F40, F50, F51, F52, F53, F55

¹ Articol-suport pentru lucrarea „Pivotul” SUA către Asia-Pacific: motivații, obiective și implicații asupra relațiilor cu China, pregătită de autor pentru conferința internațională *Challenges of Doing Business in the Global Economy*, ediția a patra, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, 20-21 mai 2016, București.

² Doctor în economie, cercetător științific gradul II, IEM, Academia Română, e-mail: monica.oehler@iem.ro.

1. Introducere

În acest articol, pe baza analizei literaturii de specialitate, a datelor statistice relevante și a strategiilor de politică externă ale Chinei, Indiei și SUA, urmărim două obiective principale. În primul rând, evidențiem că relațiile bilaterale indo-chineze au înregistrat suișuri și coborâșuri de-a lungul timpului, iar conflictele și rivalitatea dintre China și India au fost și continuă să fie temperate prin proiectele de cooperare economică. Complementaritățile dintre cele două economii sunt evidente și devin tot mai pregnante odată cu transformările induse de reechilibrarea economiei chineze din 2011 și amplul proces de reformă inițiat de India în 2014.

În schimb, rivalitățile geopolitice dintre cele două țări vecine, relevate de strategiile actuale de politică externă ale Chinei și Indiei, constituie o frână în calea cooperării bilaterale. În cazul Indiei, strategia „Act East” se asociază cu „vecinătatea pe primul loc” și țintește în principal extinderea sferei de influență a Indiei. În același timp, componentele multiple ale diplomației chineze reflectă că cea mai mare putere economică asiatică este din ce în ce mai asertivă, iar perioada de după 2012 este considerată drept una dintre cele mai active în materie de politică externă chineză. Denumită în literatură „ascensiunea pașnică 2.0”, aceasta vizează „un nou tip de relații între marile puteri”, de pe poziții de egalitate (Zhang, 2015).

În al doilea rând, analizăm cele două strategii în contextul mai larg al reconfigurării forțelor și alianțelor în zona indo-pacifică, pe fundalul noii strategii de politică externă a SUA, care a prins contur treptat și a fost denumită în literatură „redescoperirea Axei Transpacifică”, „pivotul”, „reechilibrarea” sau „reorientarea” SUA către Asia-Pacific. În opinia unor economiști (Ross, 2013), concentrarea atenției SUA asupra regiunii Asia-Pacific este motivată în principal de intenția sa de a împiedica R. P. Chineză să acceadă la poziția de „hegemon regional”. Întrucât obiectivul SUA, de contracarare a influenței Chinei în regiune și la nivel mondial, coincide cu obiectivele altor țări asiatice, printre care se numără și India, apreciem că în geometria variabilă a alianțelor/grupurilor antagonice din spațiul indo-asiatic-pacific germinează tensiuni latente, care subminează cooperarea și împiedică economiile emergente asiatice să își atingă potențialul real al creșterii economice. În vreme ce China este sigură de sine și conștientă de forța sa economică, India nu acceptă rolul de putere economică de rangul al doilea în Asia-Pacific, ceea ce poate genera noi tensiuni între cele două țări vecine.

2. Principalele etape ale relațiilor dintre China și India după 1950

Înainte de sosirea și stabilirea puterilor occidentale în Asia (finele secolului al XV-lea), interacțiunile dintre cele două „civilizații vecine”, China și India, au fost limitate și intermitente. Religia budistă și comerțul, prin extinderea Drumului Mătăsii în nordul Indiei, au reprezentat principalele canale de comunicare între cele două (Sidhu, Yuan, 2003, Wang, 2011, pp. 447-448). În 1498, exploratorul portughez Vasco da Gama a

descoperit calea maritimă din Europa spre India, devenită ulterior calea colonizării acesteia din urmă, dar nu de către portughezi, ci de către britanici. China nu a fost colonizată, în schimb, în urma celor două Războaie ale Opiului din secolul al XIX-lea, a fost forțată să accepte tratate asociate cu pierderea anumitor atribute ale suveranității sale. Experiențele nefaste prin care au trecut deopotrivă China și India le-a apropiat, în sensul unei empatii bazate pe „mândria anti-imperialistă” (Wang, 2011, p. 448), ceea ce a permis mai târziu apropierea liderilor acestora, Jawaharlal Nehru și Zhou Enlai.

China și India au stabilit relații diplomatice la 1 aprilie 1950, la aproape trei ani de la obținerea independenței de către India și la doar șase luni de la proclamarea Republicii Populare Chineze.³ Pentru prima dată în istorie, cele două țări vecine au putut decide ele însele asupra drumului pe care aveau să îl parcurgă împreună, deși moștenirea rămasă de la puterile occidentale, atât în cazul fostei colonii britanice, cât și în cel al Chinei a constituit mai degrabă o barieră decât un cap de pod pentru cooperarea bilaterală (Richards, 2015). După cum vom evidenția în cele ce urmează, disputa granițelor se înscrie în această categorie, fiind considerată drept „sămânța discordiei” semănată de Imperiul Britanic în relația indo-chineză (Wang, 2011).

Analizând perioada cuprinsă între anii '50 și actualul deceniu al secolului XXI, în literatura de specialitate (Bajpai, Huang, Mahbubani, 2016, Malone, Mukherjee, 2010 și Sidhu, Yuan, 2003) se evidențiază patru etape distincte ale relației dintre China și India, și anume:

(1) perioada de „prietenie și apropiere ideologică”, 1949-1962, încheiată odată cu războiul indo-chinez legat de trasarea granițelor dintre cele două țări;⁴

(2) „războiul rece” indo-chinez, 1962-1976, incluzând primul test nuclear al Indiei în 1974 (Pokhran I);

(3) reluarea relațiilor diplomatice în 1976 și normalizarea acestora odată cu vizita lui Rajiv Gandhi în China în 1988, perioadă întreruptă de runda de teste nucleare ale Indiei din mai 1998 (Pokhran II);

(4) relații bilaterale caracterizate prin „incertitudine și antagonism ocazional”, din 1998 până în prezent. Aceasta se datorează, pe de o parte, ascensiunii economice a Chinei și a atitudinii îndrăznețe a acesteia pe scena geopolitică regională și internațională, iar pe de altă parte, ofertelor primite de India din partea unor parteneri, precum SUA, de a coopera în domenii diverse (militar, apărare, schimb de tehnologie), echivalente cu o contracarare a influenței Chinei în Asia-Pacific. La acești determinanți se adaugă și schimbările de pe scena politică indiană, cu implicații economice demne de luat în seamă.

³ India a fost prima țară din afara blocului comunist care a stabilit relații diplomatice cu R. P. Chineză.

⁴ Această perioadă, precum și cele amintite în continuare, includ sub-etape de apropiere sau, dimpotrivă, antagonism. Spre exemplu, relațiile bilaterale au început să se deterioreze odată cu revolta tibetană și găzduirea de către India în martie 1959 a liderului spiritual Dalai Lama, acuzat de China de acțiuni separatiste și destabilizare.

Trebuie subliniat că, spre deosebire de China, care a început să se integreze în economia mondială odată cu reformele inițiate de Deng Xiaoping în 1978, India a început procesul de deschidere abia în 1991, ca parte integrantă a Acordului cu Fondul Monetar Internațional (FMI), în urma crizei balanței de plăți, deci cu 13 ani întârziere față de China. În literatura de specialitate, acest „decalaj de 13 ani” este menționat alături de alte decalaje între cele două, precum cel comercial (deficitul balanței comerciale a Indiei în relație cu China) sau decalajul de percepție cu privire la granițe (Kala, Zhong, Mandhana, 2015).

Referindu-se la relațiile indo-chineze, Bajpai, Huang și Mahbubani (2016) afirmă că *acestea sunt caracterizate preponderent prin rivalitate, nu cooperare*, deși China și India au reușit să evite ostilitățile pe cale diplomatică și nu au purtat niciun război din 1962. În 2013, cele două părți au semnat un Acord de cooperare privind apărarea granițelor (Border Defence Cooperation Agreement, BDCA), pentru a menține „pacea și calmul” de-a lungul liniei de control actual (LAC), stabilite în 1993. Cu toate acestea, disputa granițelor este departe de a fi încheiată.

Dintre pilonii actuali ai relației bilaterale, se disting:

- Reuniunile la nivel înalt, cele două țări fiind din 2005 parteneri strategici;
- Grupul economic comun privind relațiile economice și comerciale, știința și tehnologia, Dialogul strategic și economic, Dialogul financiar;
- Continuarea negocierilor cu privire la granițe, deși cu rezultate incerte;
- Comerțul și investițiile, îndeosebi prin prisma potențialului acestora;
- Cooperarea în sectorul financiar, deopotrivă în cadrul grupării formate din Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud (BRICS) prin Noua Bancă de Dezvoltare și Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură;
- Triunghiul strategic Rusia-India-China (RIC), propus în 1998, concretizat în 2001;
- Angajamentele liderilor chinezi cu ocazia vizitelor oficiale – de pildă, cu ocazia vizitei în India a președintelui Xi Jinping din septembrie 2014, în vederea diminuării deficitului balanței comerciale a Indiei în relație cu China, prin *Planul de dezvoltare comercială și economică pe cinci ani*, au fost garantate investiții chineze în valoare de 20 de miliarde de dolari, în contrapartidă cu deschiderea de parcuri industriale pentru investitorii chinezi în India. Trebuie subliniat, însă, că Planul inițial avea atașată suma de aproximativ 100 miliarde de dolari, care ar fi depășit cu mult valoarea proiectelor de mediu și infrastructură propuse de Japonia cu doar două săptămâni mai devreme (35 miliarde dolari);⁵
- Poziția comună în materie de angajamente legate de schimbările climatice: „responsabilități comune, dar diferențiate” și „poluatorul plătește”, țările

⁵ Partener strategic al Indiei din 2006, iar din 2014 partener strategic și global „special”, rang deținut doar de Rusia (Khan, 2014).

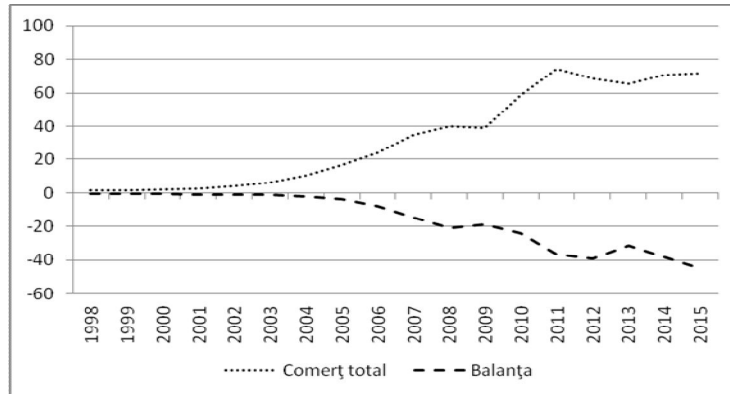
dezvoltate având obligația să asigure transferuri de tehnologie și să finanțeze adoptarea de noi tehnologii, nepoluante, de către țările în dezvoltare/emergente;

- Alte provocări comune la care China și India trebuie să facă față, precum și obiectivul comun economiilor emergente, în marea lor majoritate, de a accelera reforma instituțională internațională.

Dintre elementele de rivalitate, menționăm:

- Găzduirea de către India a liderului spiritual Dalai Lama;
- Sprijinul acordat de China Pakistanului, având în vedere disputele teritoriale și conflictele indo-pakistaneze. Pakistanul este considerat *cea mai însemnată amenințare la adresa securității Indiei* (Rajendram, 2014);
- Deși schimburile comerciale bilaterale au sporit într-un ritm rapid în ultimii zece ani, nivelul acestora este sub potențial și, totodată, sub ținta stabilită de liderii celor două țări (comerț total cu bunuri în valoare de 100 miliarde de dolari anual) (Graficul 1). China este al doilea partener comercial al Indiei (9,2% din total), după UE, în timp ce India nu se numără printre primii zece parteneri comerciali ai Chinei (ținând cont de ambele fluxuri, export plus import) (DG Trade, 2016).

Graficul 1: Schimburile comerciale cu bunuri ale Indiei în relație cu China, 1998-2015 (miliarde dolari)

Surse: Grafic elaborat de autor pe baza statisticilor oficiale ale Indiei.

- Deficitul comercial al Indiei în relație cu China se menține la un nivel ridicat, autoritățile indiene acuzând China de restricționarea schimburilor, iar China invocând lipsa de competitivitate a industriei indiene (Bajpai, Huang, Mahbubani, 2016). Trebuie subliniat că exporturile indiene către China sunt dominate de materii prime, în timp ce pe latura importurilor predomină: echipamente de telecomunicații, calculatoare, produse chimice, îngrășăminte, mașini electrice, electronice etc.;
- Schimburile comerciale cu servicii se mențin la niveluri extrem de scăzute, deși potențialul intensificării acestora este ridicat, având în vedere

liberalizarea treptată (deși lentă) a unor sectoare de servicii în China și avantajele competitive deținute de India (Karmakar, Sharma, 2012);

- Investițiile străine directe (ISD) în ambele sensuri s-au menținut la un nivel modest. Ținând cont de valoarea totală a ISD receptate de India în perioada 2000-2014, China se poziționează abia pe locul al nouălea în rândul investitorilor (aproximativ 400 milioane dolari), cu mult în urma Marii Britanii, Japoniei, SUA, Germaniei, dar și a Coreei de Sud, regiunii administrative speciale Hong Kong, Malaysiei, Poloniei și Canadei (Kala, Zhong, Mandhana, 2015);
- Se evidențiază concurența dintre China și India pe multiple planuri. Spre exemplu, în sectorul petrolier, la achiziționarea de companii din Africa și Asia Centrală, în contextul în care ambele țări sunt importatoare nete de țiței și produse petroliere. Această vulnerabilitate comună constituie o motivație puternică pentru internaționalizarea firmelor chineze și indiene (Ramesh, 2005), dar reprezintă, totodată, o sursă de tensiuni.⁶ Mai amintim concurența pentru accesul la resurse de apă, în contextul în care China construiește hidrocentrale pe fluvii care parcurg ambele teritorii (spre exemplu, Brahmaputra);
- Eforturile Chinei de a-și extinde coridorul de transport din vestul țării prin Pakistan către Oceanul Indian se asociază cu strategia chineză a „șiragului de perle”, care devine parte integrantă a proiectului „O Centură, un Drum” (a se vedea Secțiunea 3.2).

India, cu un ritm robust de creștere economică, are ca prioritate integrarea economică asiatică (Parteneriatul Economic Regional Cuprinzător, RCEP, la care participă țările Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est – ASEAN⁷ –, Australia, China, Coreea de Sud, India, Japonia, Noua Zeelandă) și chiar aderarea la forumul regional de cooperare economică (APEC)⁸ (The Diplomat, 2015). Deși alianțe precum BRICS (Brazilia, Rusia, India, China și Republica Africa de Sud) constituie pentru aceasta o cale de a dobândi o influență sporită în organizațiile internaționale (inclusiv în cadrul ONU, ca membru potențial în Consiliul de Securitate), prioritatea numărul unu a Indiei o reprezintă accelerarea integrării regionale, în vederea stimulării participării sale la rețelele globale de producție și transformarea țării într-un *hub* al industriei

⁶ China, exportator net de țiței până la începutul anilor '90, a devenit în 2009 al doilea importator net de țiței și produse petroliere după SUA, iar în 2013 a devansat și SUA. India a fost în 2013 al patrulea importator net, după China, SUA și Japonia. A se consulta:

https://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/China/china.pdf.

⁷ Grup de țări constituit din Brunei Darussalam, Cambodgia, Filipine, Indonezia, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailanda și Vietnam.

⁸ În 2011, India a obținut statutul de observator la organizația ce include 21 de țări de pe ambele laturi ale Pacificului, însă aderarea sa la organizație este încă pusă sub semnul îndoielii de specialiști, deoarece aceasta nu este riverană Oceanului Pacific.

prelucrătoare din Asia, în consonanță cu prioritățile actuale de politică economică (Oehler-Șincai, 2015a și 2015b).

Desigur, ascensiunea Chinei constituie un motiv de îngrijorare pentru autoritățile indiene, prin prisma concurenței. Extinderea influenței Chinei în plan regional și global este evidentă. Diplomația comerțului liber și a investițiilor (din 2000), a parteneriatelor strategice (din 2003),⁹ a acordurilor de swap valutar (din 2008),¹⁰ a căilor ferate de mare viteză (2009), completate cu succes de Diplomația Drumului Mătăsii (din 2013) sunt doar câteva exemple care reflectă acest lucru. China a anunțat în 2013 inițiativa creării Băncii Asiatice pentru Investiții în Infrastructură (100 miliarde dolari), proiect care a prins contur în 2015. Tot în 2013, a fost lansat și proiectul constituirii Noii Bănci de Dezvoltare a țărilor BRICS (50 miliarde dolari în prima etapă), dublat de un Fond de rezervă (100 miliarde dolari). În decembrie 2014, China a lansat Fondul pentru Drumul Mătăsii (40 miliarde dolari). O mare parte din proiectele Chinei vizează cooperarea cu țările vecine, deci și cu India, după cum relevă și proiectul chinez de reactivare a Drumului Mătăsii, caracterizat prin *deschidere și incluziune* (Dumitrescu, 2014).¹¹

În drumul său spre poziția de inovator global și producător de înaltă tehnologie, odată cu majorarea salariilor și sporirea concurenței, China va relocaliza tot mai multe capacități de producție în alte țări asiatice, unde costul de producție este mai scăzut. Întrucât aceasta necesită o infrastructură adecvată nu doar pentru procesul de producție, dar și pentru transportul mărfurilor către consumatori, rezultă că una dintre rațiunile participării Chinei la instituțiile financiare amintite o constituie finanțarea infrastructurii în Asia, în contextul relocalizării a numeroase capacități de producție din „Atelierul Lumii” în țările vecine (Oehler-Șincai, 2015a).

Pe de altă parte, procesul de internaționalizare a monedei naționale (renminbi, RMB sau yuan) este în plin avânt. În 2015, RMB a devenit a patra monedă utilizată cel mai frecvent în plățile internaționale, devansând yenul japonez. Tot în 2015, yuanul a fost acceptat de către Fondului Monetar Internațional (FMI) în coșul drepturilor speciale de tragere, alături de dolar, euro, yenul japonez și lira sterlină de la 1 octombrie 2016.

În termeni de PIB calculat la paritatea puterii de cumpărare, China a depășit SUA în 2014, iar în funcție de PIB exprimat în prețuri curente, se apropie rapid de principalul său rival. India, a opta economie a lumii în termeni de PIB nominal în 2015, se apropie treptat de Japonia (Graficul 2). Deși ritmul de creștere economică a Indiei depășește în prezent ritmul economiei chineze, trebuie subliniat că valoarea PIB-ului nominal chinez

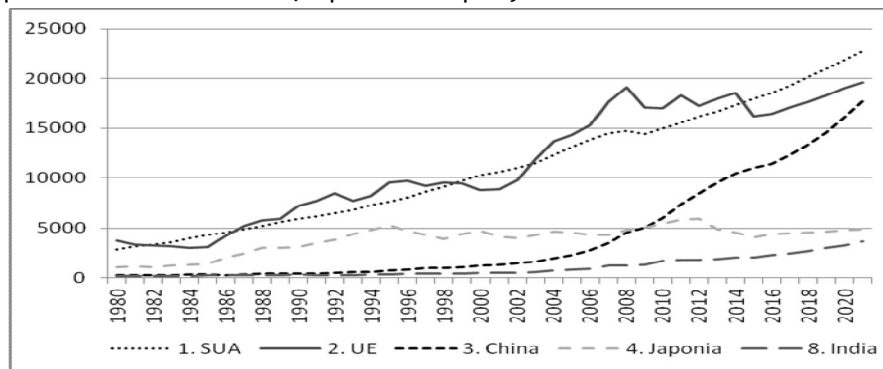
⁹ Printre cei peste 50 de parteneri strategici ai Chinei se numără: Brazilia (1993), Rusia (1996), SUA (1997), ASEAN (2003), Pakistan (2005), Kazakhstan (2005), India (2005), Indonezia (2005), Coreea de Sud (2008), Vietnam (2008), Laos (2009), Cambodgia (2010), Myanmar (2011), Thailanda (2012), Malaysia (2013), Australia (2013), Noua Zeelandă (2014) (Zhongping, Jing, 2014).

¹⁰ Una din căile de internaționalizare a monedei naționale, yuan/renminbi (RMB). China participă din 2000 la inițiativa de la Chiang Mai, prin care a fost lansată o rețea regională de acorduri bilaterale de swap valutar. Fondul lansat în 2010 a fost dublat la 240 miliarde dolari în 2012.

¹¹ Trebuie subliniat că versiunea chineză a Noului Drum al Mătăsii diferă de cea americană, lansată în 2011, atât în ceea ce privește obiectivele, cât și rutele strategice și țările participante.

este de aproximativ cinci ori mai mare decât cea a PIB-ului indian (aproape 11.000 miliarde dolari față de 2.100 miliarde dolari la nivelul anului 2015, potrivit datelor FMI).

Graficul 2: Evoluția PIB-ului SUA, UE, Chinei, Japoniei și Indiei în perioada 1980-2021 (exprimat în prețuri curente, în miliarde dolari)

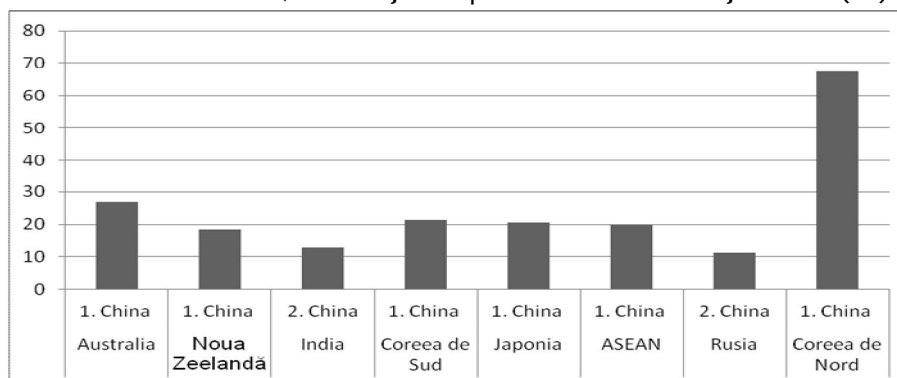

Note: Estimări pentru 2015, prognoze pentru 2016-2020.

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor Fondului Monetar Internațional, IMF (2016).

În 2015, China a devansat ansamblul țărilor UE pe latura exporturilor de bunuri la nivel mondial (WTO, 2016). Pentru majoritatea țărilor lumii, este primul, al doilea sau al treilea partener comercial și investitor important (alături de UE și SUA) (Oehler-Șincai, 2015a). Spre exemplu, China reprezintă principalul partener comercial pentru Australia, Noua Zeelandă, Coreea de Sud, Coreea de Nord, Japonia, ansamblul țărilor ASEAN (dintre care pentru șase este principalul partener comercial, pentru Filipine, Cambodgia și Laos al doilea, iar pentru Brunei al treilea) (Graficul 3).

Graficul 3: Locul ocupat de China în ierarhia principalilor parteneri comerciali pentru opt economii selectate, în funcție de ponderea în comerțul total (%)

Note: Cele mai recente date sunt la nivelul anului 2014. Schimburile comerciale ale Rusiei sunt concentrate în cea mai mare parte în relație cu UE (48%), iar în ceea ce privește schimburile Indiei, China este devansată tot de UE, cu circa 4 p.p.

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor DG Trade (2016).

Deși în planul ISD, SUA, UE și Japonia dețin ponderi mult mai ridicate decât China în stocul de ISD receptate de țările asiatice, aceasta din urmă a câștigat teren în anii recenți.

În 2009, China a lansat strategia „go out” și pentru investițiile în infrastructura feroviară, prin finanțarea și implementarea de proiecte în afara țării. Aceste proiecte au menirea de a conecta Asia de Europa, țările Asiei Centrale și Indochina. În prezent, China negociază peste 20 de contracte pentru construirea de căi ferate de mare viteză, iar valoarea contractelor încheiate în 2014 depășește 100 miliarde dolari (Chan, 2016). Până în prezent, India a rămas sceptică în fața acestor inițiative chineze, considerându-le ca parte componentă a strategiei Chinei de „încercuire a Indiei” (a se vedea Secțiunea 3.2).

3. Schimbări în planul politicii economice și externe ale Indiei

3.1. India și China, ferme pe calea reformelor

Din mai 2014, noul premier ales, Narendra Modi, lider al Partidului Poporului Indian (Bharatiya Janata) are un mandat ferm pentru reforme. Strategia *make in India* are rolul de a genera coridoare economice care să impulsioneze dezvoltarea industriei (în special a celei prelucrătoare) în orașe și în jurul acestora, asigurând totodată o infrastructură adecvată și servicii publice de calitate. Orașele indiene urmează să se transforme în adevărate motoare ale creșterii economice, prin sincronizarea urbanizării și a planificării industriale (Oehler-Șincai, 2015a și 2015b).¹² Pentru a veni în sprijinul acestei inițiative, în 2014-2015 au fost lansate mai multe programe, printre care: „angajatorii campioni”, „India digitală” (extinderea rețelelor de Internet de mare viteză) și „India înalt calificată”.

Gruvenul sprijină deopotrivă industria prelucrătoare și sectorul serviciilor, punând accentul pe îmbunătățirea mediului de afaceri (inclusiv prin reforma fiscală), simplificarea derulării afacerilor, pregătirea forței de muncă și incluziunea financiară, facilitând accesul întregii populații la serviciile bancare. La aceste inițiative se adaugă Noua politică comercială a Indiei pentru perioada 1 aprilie 2015 – 31 martie 2020, care oferă cadrul general pentru impulsivitatea exportului de bunuri și servicii, generarea de locuri de muncă¹³ și sporirea valorii adăugate create pe plan intern. Se au în vedere reducerea sau eliminarea taxelor vamale la mai multe categorii de inputuri utilizate în procesul de producție, transferul de tehnologie către IMM-uri și accesul acestora la

¹² Experții Băncii Asiatice pentru Dezvoltare subliniază că, în prezent, doar 40% din populația indiană trăiește în mediul urban, iar în ultimii zece ani, ponderea populației din mediul urban în forța de muncă totală s-a menținut la circa 25-30%. Încă din anii '80, noile industrii au fost localizate în zone mai puțin dezvoltate din afara orașelor, nu doar din motive legate de poluare, dar și datorită costurilor ridicate ale terenurilor în marile orașe. Migrația populației din mediul rural în cel urban a fost frânată, zonele urbane au un grad scăzut de industrializare, iar în zonele industriale urbanizarea este limitată, infrastructura insuficientă, iar calitatea serviciilor, nesatisfăcătoare. În mediul urban, aproximativ 75% din populație trăiește cu mai puțin de 2 dolari pe zi, ceea ce demonstrează că potențialul urbanizării de a genera creștere incluzivă nu a fost atins. Sursa: Asian Development Bank (ADB) (2015), *Asian Development Outlook 2015 – Financing Asia's Future Growth*, Manila, Philippines.

¹³ În medie, anual, pe piața muncii din India este nevoie de 12 milioane de locuri de muncă noi.

credit. Astfel, India este stimulată să participe la rețelele globale de producție și să devină un *hub* al industriei prelucrătoare din Asia (Oehler-Șincai, 2015a și 2015b).¹⁴

La rândul său, și economia chineză trece printr-un amplu proces de tranziție, de la o creștere axată preponderent pe investiții și exporturi, caracteristică perioadei 1980-2010, către o creștere impulsivă în principal de consumul intern, urbanizare, modernizare și industrii strategice. Această transformare este impusă de un complex de factori interni și externi și susținută prin ample măsuri de reformă economică și socială. Însă în vreme ce reforma economiei chineze este transpusă în realitate pe baza Planurilor Cincinale pentru Dezvoltarea Economică și Socială și susținerii aproape unanime în cadrul Congresului Național al Poporului, reforma economiei indiene este adeseori frânată de disputele dintre guvern și opoziție. Mai mult decât atât, guvernul indian nu dispune de suficient spațiu de manevră pentru implementarea politicilor de reformă, având în vedere dublul deficit, bugetar și de cont curent, rata ridicată a inflației, nivelul mult mai scăzut al investițiilor productive raportate la PIB comparativ cu China etc. Tocmai de aceea, India participă la Banca Asiatică pentru Investiții în Infrastructură, la Banca BRICS și nu exclude o posibilă participare la proiecte comune de-a lungul Noului Drum al Mătăsii, reactivat de China.

3.2. Schimbări în materie de politică externă

De la preluarea mandatului de premier al Indiei în mai 2014, Narendra Modi a optat pentru trei obiective principale de politică externă: sporirea securității, extinderea sferei de influență a Indiei în plan regional și internațional și susținerea unei creșteri economice robuste (Pal, 2016). Al doilea obiectiv amintit este strâns legat de extinderea cooperării economice cu țările vecine, ca reacție de răspuns la ascensiunea Chinei în plan regional și global, deopotrivă în termeni economici, politici și geostrategici. Strategia „neighborhood first” a fost lansată încă de la învestirea lui Narendra Modi în calitate de premier, la ceremonia oficială fiind invitați lideri politici din Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, Maldive, Nepal, Pakistan, Sri Lanka – țări membre ale Asociației Asiei de Sud pentru Cooperare Regională (SAARC) –, dar și Mauritius. Noua strategie este susținută pe căi multiple, printre acestea numărându-se intensificarea vizitelor oficiale, noi proiecte de investiții și ajutoare acordate țărilor vecine.

Strategia „vecinătatea pe primul loc” este determinată de factori multipli, cel mai relevant fiind ascensiunea Chinei și impactul acesteia deopotrivă asupra relației cu țările vecine și dinamicii securității regionale.

În timp ce India este pe cale să devină o forță navală în Oceanul Indian și Marea Chinei de Sud, zone-cheie pentru China în sfera schimburilor comerciale (inclusiv a importului de energie), la rândul său, China își extinde prezența în Oceanul Indian, pentru a evita situația ca SUA și aliații săi să îi blocheze aprovizionarea cu energie prin

¹⁴ În prezent, ponderea industriei prelucrătoare în PIB este de numai 17%, iar cota exporturilor de bunuri în PIB de 10%.

Strâmtoarea Malacca.¹⁵ Prezența Chinei în Oceanul Indian s-a intensificat în perioada recentă, prin parteneriate cu țări din regiune, subsumate strategiei „șiragului de perle”. Astfel, China investește în zonele de interes strategic (Myanmar – insulele Kyaukpyu, un „Singapore în miniatură” –, Sri Lanka – Colombo, Hambantota, Galle, Matara –, Maldive, Pakistan, Mauritius, Seychelles, Djibouti) și își consolidează prezența navală și militară. Pe această cale, „dilema Malacca” este soluționată prin strategia „șiragului de perle”, strategie care devine parte integrantă a proiectului „O Centură, un Drum”.

Prezența Chinei în Oceanul Indian, sporirea asertivității sale și nesoluționarea disputei granițelor cu India au generat în rândul comunității indiene a percepției „încercuirii strategice” (Rajendram, 2014, p. 5).

Cu toate acestea, India este precaută în relație cu China și evită orice confruntare directă cu aceasta, după cum vom evidenția în secțiunile care urmează.

4. Noua strategie a SUA pentru Asia-Pacific și implicațiile sale asupra relațiilor dintre China și India

Pe fondul ascensiunii economiilor emergente, în special a Chinei și al redefinirii alianțelor regionale (Organizația de Cooperare de la Shanghai SCO, parteneriatul China-Rusia etc.), SUA au început să se orienteze treptat către Asia-Pacific, odată cu primul mandat al președintelui Obama. Doi pași însemnați în această direcție au fost inițiați încă din 2009. Astfel, în aprilie 2009, Dialogul Economic Strategic (septembrie 2006) a fost transformat în Dialogul strategic și economic SUA-China, cu abordarea aprofundată de tip „two tracks”: separarea problemelor politice și strategice de cele economice și financiare (Morrison, 2015). Într-un alt plan, în noiembrie 2009, președintele american a anunțat la Tokyo decizia de a se angaja în negocierile pentru Parteneriatul Transpacific, la care China nu participă.¹⁶

După cum vom evidenția în cele ce urmează, noua strategie reflectă două obiective de politică externă a SUA contradictorii: o relație constructivă cu China, pe de o parte și consolidarea unor alianțe în detrimentul Chinei, în vederea contracarării ascensiunii acesteia, pe de altă parte.

În pofida dinamismului și transformărilor profunde ale economiilor asiatice în ultimele decenii, „redescoperirea axei Transpacific” de către SUA a fost evidențiată abia în 2011, prin „viziunea” fostului secretar de stat, Hillary Clinton, asupra „Secolului

¹⁵ Interesul „legitim” al Chinei este acela de a-și proteja rutele comerciale și de aprovizionare cu energie, aproximativ 70% din importul de energie și 80% din schimburile sale comerciale totale trecând prin Oceanul Indian.

¹⁶ Acord de comerț liber la care participă 12 țări din Asia-Pacific: Australia, Brunei Darussalam, Canada, Chile, Japonia, Malaysia, Mexic, Noua Zeelandă, Peru, Singapore, SUA și Vietnam. După cinci ani de tratative, negocierile au fost încheiate în octombrie 2015, acordul a fost semnat în februarie 2016, iar țările participante dispun de o perioadă de doi ani pentru a ratifica/respinge acordul. Pentru a intra în vigoare, este nevoie ca acordul să fie ratificat de cel puțin șase țări semnatare, cumulând 85% din PIB-ul celor 12 economii.

Pacific al Americii”¹⁷ (octombrie 2011) și discursul președintelui american Barack Obama în fața Parlamentului Australiei (noiembrie 2011) (Berteau, Green, Cooper, 2014).¹⁸ În 2012, trei declarații succesive ale Departamentului Apărării SUA au adus detalii suplimentare privind noua strategie din perspectiva securității.¹⁹ Pe parcursul celui de-al doilea mandat al președintelui Obama, nucleul strategiei a rămas același, însă centrul de greutate a pendulat între problemele de securitate și prioritățile economice în regiunea indo-asiatică-pacifică.

Noua strategie este considerată cea mai recentă etapă a „procesului de ajustare strategică” a SUA, care include: (1) politica „Open Door”, pentru salvagardarea propriilor interese în China în perioada de după cele două războaie ale opiumului și până la proclamarea Republicii Populare Chineze în 1949, dar și în Asia-Pacific, după războiul hispano-american din 1898 (în urma căruia a dobândit acces la teritorii precum Filipine, Guam etc.); (2) atitudinea anti-comunistă; (3) eforturile de menținere a atributelor hegemoniei americane, confruntate cu tranziția fără precedent a puterii globale de la vest către est (Gray, 2009, Tow, Stuart, 2015).

Dintre motivațiile noii strategii se disting: pregătirea pentru încheierea operațiunilor militare în Irak și Afghanistan, ceea ce oferă posibilitatea reorientării priorităților de politică externă; valorificarea potențialului economic din regiune; contracararea ascensiunii Chinei și contrabalansarea alianțelor regionale; redefinirea normelor și regulilor în Asia-Pacific (cu accent pe libertatea comerțului și navigației, reglementarea diferendelor pe cale pașnică și securitate) (Manyin, 2012).

Elementele de rezistență ale noii strategii de politică externă a SUA rezidă în:

- Consolidarea alianțelor tradiționale în regiunea Asia-Pacific (cu Australia, Japonia, Coreea de Sud);
- Întărirea parteneriatelor cu alte țări din spațiul indo-asiatic-pacific (India, ASEAN și altele);
- Participarea la mecanismele regionale multilaterale (ASEAN, Forumul Regional al ASEAN, Summit-ul Asiei de Est, Forumul Insulelor din Pacific, Inițiativa privind bazinul inferior al fluviului Mekong, la care participă Cambodgia, Laos, Myanmar, Thailanda și Vietnam etc.);
- Impulsionarea schimburilor comerciale și a fluxurilor de investiții, prin intermediul acordurilor de liber schimb existente (în relație cu Coreea de Sud, Singapore) sau în curs de definitivare (Parteneriatul Transpacific) (Kang, 2012).

¹⁷ Bazată pe șase direcții principale de acțiune: (1) consolidarea alianțelor bilaterale în domeniul securității; (2) adâncirea relațiilor cu puterile emergente, inclusiv cu China; (3) cooperarea cu instituțiile regionale multilaterale; (4) impulsionarea comerțului și investițiilor; (5) consolidarea prezenței militare; (6) promovarea democrației și drepturilor omului.

¹⁸ Axat pe promovarea securității, prosperității și demnității umane în Asia-Pacific. Ultimul pilon este explicitat prin: respectarea valorilor, a drepturilor omului, democrație, calitatea guvernării (Berteau, Green, Cooper, 2014, p. 13).

¹⁹ A se consulta: Berteau, Green, Cooper, 2014, pp. 4-6.

La acestea se adaugă: o relație constructivă cu China, sporirea prezenței militare a SUA în Asia-Pacific și promovarea valorilor (Berteau, Green, Cooper, 2014). Trebuie subliniat că, așa cum parteneriatele strategice ale SUA includ fațete multiple (diplomație, economie, dezvoltare, cultură, securitate, apărare), și reechilibrarea către Asia-Pacific ia în calcul o multitudine de variabile. Principiul de bază al alianțelor SUA în regiune este acela de a oferi partenerilor un set de avantaje, de natură economică, politică, militară, de securitate,²⁰ ceea ce se diferențiază de strategia Chinei, care a mizat până în prezent preponderent pe argumente de natură economică (singura excepție reprezentând-o Acordul de parteneriat strategic cu Pakistan din aprilie 2015).

În literatura de specialitate se evidențiază trei condiții esențiale pentru ca „reorientarea” SUA către Asia-Pacific să aibă succes: „sănătatea” economiei și finanțelor SUA; sprijin din partea aliaților din regiune, care depinde de modul în care noua strategie servește intereselor actorilor-cheie și neforțarea aliaților să aleagă între SUA și China; evitarea unei confruntări deschise cu China (Tow, Stuart, 2015).

SUA nu își pot, însă, extinde prezența și influența în regiune fără sprijinul aliaților săi (Tow, Stuart, 2015). Pe cale de consecință, noua strategie a SUA subsumează ansamblul relațiilor acesteia cu jucătorii-cheie din plan regional. Fiecare dintre aceste relații are trăsături proprii, date de realitățile istorice, situația și obiectivele economice, dar și prioritățile de politică externă ale partenerilor.

Studii recente analizează percepția economiilor din Asia-Pacific cu privire la strategia de reechilibrare a SUA către această regiune, fiind identificate șase categorii, de la extrema susținătorilor redutabili la cea a oponentilor redutabili (Figura 1). Această structură este explicată deopotrivă de determinanți de natură geopolitică, dar mai ales economică, având în vedere rolul central jucat de China în „Fabrica Asia”, prin fluxurile comerciale și de investiții. În afară de SUA, Japonia, Taiwan și Coreea de Nord, toate celelalte țări menționate în Figura 1 participă la Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură, lansată în 2015 din inițiativa Chinei, în vederea „promovării interconectivității și integrării economice în regiune”.

Figura 1: Percepția în plan regional asupra reorientării SUA către Asia-Pacific

<u>Susținători redutabili</u>	<u>Susținători</u>	<u>Susținători precauți</u>	<u>Observatori precauți</u>	<u>Oponenți</u>	<u>Oponenți redutabili</u>
➤ Australia ➤ Japonia ➤ Filipine ➤ Coreea de Sud	➤ Noua Zeelandă ➤ Singapore ➤ Taiwan	➤ India ➤ Indonezia ➤ Malaysia ➤ Thailanda ➤ Vietnam	➤ Brunei ➤ Cambodgia ➤ Laos ➤ Myanmar	➤ China ➤ Rusia	➤ Coreea de Nord

Sursa: Berteau, Green, Cooper (2014), p. 20.

²⁰ Un studiu de caz care merită atenția este cel referitor la relațiile cu Filipine, fostă colonie americană. Reactivarea relațiilor strategice cu această țară, mai întâi prin Parteneriatul pentru Creștere (noiembrie 2011), ulterior prin Acordul extins de cooperare în domeniul apărării (aprilie 2014) confirmă noua strategie a SUA.

5. Triunghiul SUA-China-India

China și India sunt parteneri strategici din 2005, însă studii recente evidențiază că, pentru India, ordinea importanței acestor parteneriate este următoarea: Rusia, SUA, Franța, Marea Britanie, Germania și Japonia, în detrimentul Chinei (FNSR, 2011).

Noile obiective de politică externă ale Indiei, de la preluarea mandatului de premier de către Narendra Modi se înscriu în tendința de trecere de la politica Look East²¹ la Act East²², ținând în principal extinderea sferei de influență a țării în plan regional și global.

Deși economiile Chinei și Indiei sunt complementare, iar potențialul de cooperare este semnificativ, tensiunile asociate reconfigurării raportului de forțe în plan regional și, implicit, mondial, se răsfrâng negativ asupra relațiilor indo-chineze.

Aceasta se datorează, pe de o parte, ascensiunii economice a Chinei și a atitudinii asertive a acesteia pe scena geopolitică regională și internațională, iar pe de altă parte ofertelor primite de India din partea SUA, de a coopera în domenii diverse (militar, apărare, schimb de tehnologie), echivalente cu o contracarare a influenței Chinei în Asia-Pacific. Trebuie subliniat că India a devenit principalul cumpărător de arme și echipamente de apărare la nivel mondial în perioada 2010-2014, SUA fiind principalul furnizor (40% din piața de apărare indiană), urmate de Rusia (30%), Franța (14%) și Israel (4%) (Bishoyi, 2015).

În data de 25 ianuarie 2015, SUA și India au adoptat „Viziunea strategică comună pentru regiunea Asia-Pacific și Oceanul Indian”. Documentul evidențiază elementele care justifică un parteneriat mai apropiat între cele două părți, care să funcționeze „din Africa până în Asia de Est”: (1) India și SUA reprezintă regimurile democratice cu cea mai mare populație din lume, (2) ambele constituie motoare ale creșterii regionale și globale și (3) ambele sunt „indispensabile pentru promovarea păcii, prosperității și stabilității” în regiune. În vederea promovării integrării economice regionale, se au în vedere accelerarea conectivității prin intermediul infrastructurii, dezvoltarea economică, sporirea accesului la energie, comerț liber și încurajarea circulației persoanelor.

Fără a menționa China, documentul se referă, indirect, la aceasta, prin afirmarea importanței salvagărdării securității maritime, asigurării libertății de navigație și survolare, „în special în Marea Chinei de Sud”. Documentul subliniază, totodată, necesitatea ca disputele teritoriale și maritime actuale să fie soluționate pe cale pașnică. Summit-ul Asiei de Est este amintit ca și cadru de referință pentru dialogul regional. Trebuie amintit că la summit participă țările Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est,

²¹ Cu două etape: 1991-2002, axată pe relațiile cu ASEAN și 2003-2012, când ASEAN a devenit partener strategic al Indiei, iar cercul partenerilor săi a fost extins la: China, Japonia, Coreea de Sud, Australia și Noua Zeelandă) (Kundu, 2016).

²² În iulie 2011, cu ocazia unei vizite oficiale, fostul secretar de stat Hillary Clinton a încurajat India să joace un rol mai pronunțat în Asia-Pacific, lansând formularea „Act East”, preluată de guvernul Modi.

SUA, Australia, Noua Zeelandă, China, Rusia, India, Japonia și Coreea de Sud²³ - deci participanții la disputele teritoriale din Marea Chinei de Est și Sud. Totodată, se menționează că India este bine-venită în Forumul de Cooperare Asia-Pacific (APEC). India dorește să accedă în grupul APEC, al cărui lider continuă să fie SUA, pentru a avea acces la Parteneriatul Transpacific (TPP).²⁴

În 2012, SUA și India au lansat inițiativa pentru tehnologie și comerț în domeniul apărării (DTTI), un mecanism flexibil care să permită consolidarea cooperării bilaterale. Acest mecanism și alte inițiative comune SUA-India, precum „Viziunea strategică comună pentru regiunea Asia-Pacific și Oceanul Indian” (ianuarie 2015), Dialogul strategic și comercial (septembrie 2015) evidențiază că politica guvernului Modi, „Act East” converge din ce în ce mai mult cu strategia SUA, de „reechilibrare” către Asia-Pacific (Bishoyi, 2015).

Mai mult decât atât, SUA susțin adoptarea a trei Acorduri împreună cu India: LSA (Acord de sprijin logistic), CISMOA (Memorandum de înțelegere în domeniul comunicațiilor și securității informațiilor) și BECA (Acord de schimb și cooperare geo-spațială). Acestea sunt prezentate de autoritățile americane drept canale importante pentru transferul de tehnologie către India, însă reprezintă, totodată, căi de tensionare a relațiilor cu țări terțe, precum China și Rusia. Până în prezent, India s-a arătat precaută și nu a semnat aceste Acorduri.

6. Concluzii și direcții viitoare de cercetare

Principala concluzie care se desprinde din analiza de față este aceea că, deși economiile Chinei și Indiei sunt complementare, iar potențialul de cooperare este semnificativ, dispute bilaterale mai vechi și tensiunile asociate reconfigurării raportului de forțe în plan regional și, implicit, mondial, se răsfrâng negativ asupra relațiilor indo-chineze.

Cele două țări au, însă, interese comune, legate nu doar de căile lor similare de dezvoltare, dar și de rezolvarea unor probleme regionale și globale, precum cele legate de mediu, securitatea alimentară, securitatea resurselor de apă, reforma sistemului financiar internațional și provocările care însoțesc integrarea economică regională. Tocmai de aceea, în literatura de specialitate se vorbește despre necesitatea constituirii unui grup G-2 asiatic, China-India,²⁵ care să reunească sub cupola sa părți interesate din ambele țări, care să asigure un „management instituționalizat” al cooperării bilaterale,

²³ Brunei Darussalam, Cambodgia, Filipine, Indonezia, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailanda, Vietnam.

²⁴ Acord de liber schimb încheiat între 12 țări din Asia-Pacific: Australia, Brunei Darussalam, Canada, Chile, Japonia, Malaysia, Mexic, Noua Zeelandă, Peru, Singapore, SUA și Vietnam. Negocierile au durat cinci ani, au fost încheiate în octombrie 2015, Acordul provizoriu fiind semnat în februarie 2016. Participanții pot ratifica/respinge Acordul în doi ani. Pentru a intra în vigoare, Acordul trebuie să fie ratificat de cel puțin șase țări semnatare, cumulând o pondere de 85% din PIB-ul total al celor 12 țări.

²⁵ După modelul G-2, format din SUA-China.

atât de necesar pentru promovarea unei „relații pașnice și constructive între cele două puteri în ascensiune, al căror succes este esențial pentru pacea și prosperitatea întregii regiuni” (Huang, 2010).

Apreciem că geometria variabilă a alianțelor din spațiul indo-asiatic-pacific merită o atenție sporită (în special în formatul SUA-Japonia-China-India). Considerăm că este utilă o analiză mai detaliată a reconfigurării forțelor și alianțelor în regiune, de vreme ce nu numai China și India țințesc extinderea sferei lor de influență, ci și alte țări emergente, precum Indonezia, care mizează pe sporirea puterii sale maritime și transformarea acesteia într-o „axă maritimă globală”. Mai mult decât atât, analiza relațiilor din triunghiuri regionale, precum SUA-China-India sau SUA-China-ASEAN, relevă tensiuni actuale sau latente, care constituie frâne în calea cooperării regionale.

Mai mult decât atât, experții internaționali au detectat la nivelul Asiei Centrale o criză latentă, care poate să se transforme într-o „Primăvară arabă” (sinonimă cu o „Iarnă islamistă”), având drept consecințe instabilitate, fragmentare, războaie civile, haos. Stabilitatea unor țări precum Kazakhstan, Kârgâzstan, Tadjikistan, Turkmenistan și Uzbekistan s-a datorat doar regimurilor existente, a căror legitimitate este, însă, pusă în prezent sub semnul întrebării (Kaplan, 2016). În afara potențialului distructiv, avântul mișcărilor islamiste poate, însă, contribui la consolidarea alianțelor din regiune, ca reacție de răspuns la noile amenințări. În acest sens, nu este exclus scenariul unei ranforsări a coaliției RIC, formate din Rusia, India și China.

Referindu-ne la noua strategie a SUA, de reorientare către Asia-Pacific, aceasta reflectă două obiective contradictorii: o relație constructivă cu China, pe de o parte și consolidarea unor alianțe în detrimentul Chinei, în vederea contracarării ascensiunii acesteia, pe de altă parte. Deși până la alegerile prezidențiale din SUA nu sunt așteptate schimbări majore de politică externă, apreciem că, din 2017, reorientarea acesteia către Asia-Pacific va deveni și mai evidentă, ceea ce induce noi oportunități, dar și riscuri.

Bibliografie

- Bajpai, K., Huang, J., Mahbubani, K. (2016). *China-India Relations, Cooperation and Conflict*, Routledge Contemporary Asia Series, New York.
- Berteau, D. J., Green, M. J., Cooper, Z. (2014). *Assessing the Asia-Pacific Rebalance*, Center for Strategic and International Studies, December.
- Bishoyi, S. (2015). “Onus on US to Boost Defence Ties with India”, INSTITUTE FOR DEFENCE STUDIES AND ANALYSES, December 12, 2015.
- Chan, G. (2016). *China’s High-speed Rail Diplomacy: Global Impacts and East Asian Responses*, East Asia Institute.
- The Diplomat. (2015). *Is India’s APEC Membership on the Table at this Year’s Summit? India’s decades-old ambition for APEC membership may be more plausible today than ever*, September 8.
- DG Trade. (2016). *European Union Trade in the World*, disponibilă la:

- <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/statistics/>.
- Dumitrescu, G. C. (2014), *The Silk Road Economic Belt – A Strategic Opening of the Chinese Economy*, Journal of Global Economics, volume 6, No. 2, pp. 131-145.
- Foundation for National Security Research (FNSR). (2011). *India's Strategic Partners: A Comparative Assessment*, New Delhi, November.
- Gray, C. S. (2009). *After Iraq: The Search for a Sustainable National Security Strategy*, Strategic Studies Institute.
- Huang, J. (2010). Time for Asian G2 – Inevitable conflicts of interest between rising powers China and India can and should be managed, Business Standard, July 23.
- International Monetary Fund (IMF). (2016). *World Economic Outlook Database*, April, Disponibilă la:
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/01/weodata/index.aspx>.
- Kang, C. (2012). "A Changing East Asia and U.S. Foreign Policy", 29 May, Council on Foreign Relations.
- Kaplan, R. D. (2016). *Eurasia's Coming Anarchy – The Risks of Chinese and Russian weakness*, Foreign Affairs, March/April issue.
- Kala, A. V., Zhong, R., Mandhana, N. (2015). *5 Gaps that Define the India-China Relationship in Charts and Maps*, The Wall Street Journal, May 13.
- Karmakar, S., Sharma, N. W. (2012). "India China Services Trade: Promise or Predicament?" ICEC WORKING PAPER SERIES, disponibilă la:
http://works.bepress.com/suparna_karmakar/39/.
- Khan, S. A. (2014). *Deconstructing „Tokyo Declaration” 2014: Takeaways from Indian Prime Minister's Japan Visit*, Indian Council of World Affairs, September 24.
- Kundu, S. (2016). *India's ASEAN Approach: Acting East*, April 8, The Diplomat.
- Malone, D.M., Mukherjee, R. (2010). *India and China: Conflict and Cooperation*, vol. 52, no. 1, February-March, pp. 137-158.
- Manyin, M. E. (2012). *Pivot to Pacific? The Obama Administration's 'Rebalancing' Toward Asia*, Congressional Research Service, March 28.
- Mearsheimer, J. J. (2014). *Can China Rise Peacefully?*, The National Interest, October 25.
- Morrison, W. M. (2015). *China-US Trade Issues*, Congressional Research Service, December 15.
- Oehler-Şincăi, I. M. (2015a). *Poziţionarea UE în realitatea economică şi geopolitică. Antologie de reflecţii şi studii de caz privind Noua Ordine Economică Mondială*, Editura Universităţii din Bucureşti, decembrie.
- Oehler-Şincăi, I. M. (2015b). *India*, în: *Conjunctura Economiei Mondiale*, Anuarul Institutului de Economie Mondială, Academia Română, Iunie, pp. 162-168.
- Pal, D. (2016). *Reorienting India's Foreign Policy – Neighborhood First*, The National Bureau of Asian Research, January.
- Rajendram, D. (2014). *India's new Asia-Pacific strategy: Modi acts East*, Lowy Institute, Sydney, Australia.

- Ramesh, J. (2005). *Making sense of Chindia: reflections on China and India*. India Research Press, New Delhi.
- Ross, R. S. (2013). *US Grand Strategy, the Rise of China, and US National Security Strategy for East Asia*, Strategic Studies Quarterly, Summer, pp. 20-40.
- Sidhu, W. P. S., Yuan, J.-D. (2003). *China and India, Cooperation or Conflict?*, Lynne Rienner Publishers, London.
- Tow, W. T., Stuart, D. (2015). *The New US Strategy Toward Asia – Adapting to the American Pivot*, Routledge Security in Asia Pacific Series, New York.
- Wang, V. W.-C. (2011). *Chindia or Rivalry? Rising China, Rising India, and Contending Perspectives on India-China Relations*, Asian Development Perspective, No. 35, pp. 437-469.
- World Trade Organization (WTO). (2016). *Trade growth to remain subdued in 2016 as uncertainties weigh on global demand*, Press releases PRESS/768, 7 April.
- Zhang, J. (2015). China's new foreign policy under Xi Jinping: towards 'Peaceful Rise 2.0'?, *Global Change, Peace & Security*, 27:1, 5-19, DOI: 10.1080/14781158.2015.993958.
- Zhongping, F., Jing, H. (2014). *China's strategic partnership diplomacy: engaging with a changing world*, ESPO, WP 8, June.